การวิเคราะห์ความเค้นของตัวเรือบริเวณห้องใบจักร Voith Schneider ของ เรือหลวงลาดหญ้า ด้วยระเบียบวิธีไฟไนต์เอลิเมนต์ The Stress Analysis of the Voith Schneider Propeller Room of H.T.M.S. Lat Ya by Finite Element Method

จารุวรรณ ธนเนตร¹ วิรุพ ปั่นโภชา² สุมิตร ชอบสะอาด

กองออกแบบ อู่ทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอู่ทหารเรือ 57 ถ.สุขสวัสดิ์ ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ 10290 โทร. 0-24756934² โทรสาร 0-24756150 E-mail: jaruwan@navy.mi.th¹

Jaruwan Thananate¹ Wirun Punpocha² Sumitr Chawbsa-aard Design Division Chulachomkloa naval Dockyard Naval Dockyard Department 57 Suksawat Rd. Laemfapa Amper Samutjedi samutprakarn 10290 Tel. 0-24756934² Fax. 0-24756150 E-mail: jaruwan@navy.mi.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการนำความรู้ทางด้าน Finite Element Analysis โดยใช้โปรแกรม ANSYS 5.4 มาวิเคราะห์โครงสร้างตัวเรือ โดยการจำ ลองแบบโครงสร้างของห้องที่ติดตั้งใบจักร Voith Schneider (VSP) ของ ร.ล.ลาดหญ้า และใช้วิธี Dynamic Harmonic Analysis มา ้วิเคราะห์การสั้นสะเทือนที่ตรวจวัดได้ เพื่อตรวจสอบค่าการโก่งตัวและ ความเค้นที่เกิดขึ้นที่พื้นห้องใบจักรและข้างเรือ โดยจะจำลองแบบของ เปลือกเรือบริเวณห้องใบจักร แล้วใส่ความเร็วเชิงมุมไปที่บริเวณจุดศูนย์ ของใบจักร ซึ่งอยู่ประมาณกึ่งกลางของแท่นใบจักร และเพิ่มขนาด จนกระทั่งเกิดการสั่นสะเทือนเท่ากับที่ตรวจวัดได้ จะมีการนำเอาการ โก่งตัวของเปลือกเรือ เนื่องจากน้ำหนักถ่วงของใบจักรและแรงดัน ของน้ำเข้ามาคิดรวมด้วยโดยวิธี Superposition ผลที่ได้จากการ ้วิเคราะห์ได้นำไปเปรียบเทียบกับผล การวิเคราะห์ของบริษัทผู้สร้างเรือ ซึ่งผลการเปรียบเทียบพบว่าค่าความเค้นที่ทางคณะวิจัยหาได้ มีขนาด มากกว่าประมาณหนึ่งเท่าตัว ผลลัพธ์ที่ได้ทั้งจากการศึกษาและของ พบว่าโครงสร้างเรือมีความปลอดภัยในการใช้งาน บริษัทผู้สร้างเรือ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาการวิเคราะห์แบบ Modal Analysis เพื่อหาค่า ความถี่ธรรมชาติของโครงสร้างเปลือกเรือบริเวณดังกล่าว ผลลัพธ์ที่ได้ ้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการใช้งานเรือต่อไป

Abstract

This research studied the application of finite element method in structural analysis by using software "ANSYS 5.4". The structure of Voith Schneider propeller foundation and the VSP room floor of H.T.M.S. Lat ya was modeled. By using data gathered from vibration measurement, suitable angular velocities were then applied to the center of the propeller's foundation to obtain responses comply to those fore-measured. The effect of the propeller weight and water pressure exerting static forces to the hull were also included by method of superposition. The corresponding pattern of hull deflection and stresses were then studied and compared to those computed by Intermarine S.p.A., the builder of the vessel. From the comparison the maximum amplitudes of the computed stresses was 1 time more than that computed by the ship builder . However the stresses derived by both parties did not exceed safety limits. Moreover, the study also covered modal analysis which results in natural frequencies of the structure. These results can be beneficial to the operation of the ship in the future.

1. บทนำ

ร.ล.ลาดหญ้า เป็นเรือล่าทำลายทุ่นระเบิดที่กองทัพเรือ สั่งต่อ จากบริษัท Intermarine S.p.A ซึ่งอยู่ในอิตาลี ขึ้นประจำการ เมื่อ ธันวาคม 2542 จากการตรวจวัดค่าการสั่นสะเทือนของระบบต่าง ๆ ภายในเรือโดย กองควบคุมคุณภาพ อู่ทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอู่ ทหารเรือ ก่อนที่จะหมดเวลาตามสัญญาการรับประกันพบว่าโครงสร้าง ดัวเรือบริเวณห้องใบจักร Voith Schneider Propeller (VSP) มีค่าการ สั่นสะเทือนที่สูงกว่าค่าทั่วไปเมื่อเปรียบเทียบกับค่าการสั่นสะเทือนของ ห้องเครื่องจักรของเรือลำอื่น ๆ [1] ข้อมูลการตรวจวัดเหล่านี้ได้ถูกส่ง ไปให้ บริษัท Intermarine S.p.A เพื่อทำการวิเคราะห์ ทางบริษัท ฯ ได้ ใช้ program finite element "ANSYS" วิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นและส่ง ผลการวิเคราะห์ค่า Induced stresses ที่เกิดขึ้นที่เปลือกเรือกลับมาว่า เปลือกเรือมีการสั่นสะเทือนอยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัย กรมอู่ทหารเรือจึงได้ จัดตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อศึกษาวิธีการใช้ โปรแกรม ANSYS เพื่อให้ สามารถสอบทานการวิเคราะห์ของทางบริษัท ฯ และเพื่อให้สามารถ พึ่งตัวเองได้ในอนาคต ในการวิเคราะห์ความเค้นที่เปลือกเรือหลังสิ้นสุด ระยะเวลารับประกัน

2. สมมุติฐานในการสร้างแบบจำลอง

ในกรณีที่พิจารณาเรือทั้งลำเคลื่อนที่ขึ้นลงในแนวดิ่ง (Heaving) จะสามารถพิจารณาแบบจำลองเป็นระบบมวลสปริง-ตัวเสียดทานได้ โดยมวลของเรือที่ใช้ในการคำนวณจะต้องถกเพิ่มขึ้นโดย Added mass (ประมาณ 80–90 % ของมวลเรือ) แรงสปริงจะเป็นแรงลอยตัวที่เพิ่ม ขึ้น หรือแรงโน้มถ่วงที่มากกว่าแรงลอยตัว เมื่อตัวเรือจมอยู่ต่ำกว่าหรือ ลอยขึ้นเหนือกว่าตำแหน่งสมดุลย์ แรงเสียดทานส่วนใหญ่เกิดจากคลื่น ส่วนแรงที่มากระตุ้นเป็นแรงรวมจากภายนอกทั้งหมดที่มากระทำต่อตัว เรือ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากคลื่นที่มาปะทะ เมื่อพิจารณาในสภาวะ Steady state เรือจะเคลื่อนที่ขึ้นลงด้วยความถี่ของคลื่นที่มาปะทะ ซึ่ง โดยปกติจะมีค่าน้อยกว่าค่าความถี่ของการสั่นสะเทือนของเปลือกเรือ ที่ กำลังพิจารณาอยู่นี้ (7.8Hz) [1] มาก ดังนั้นในการพิจารณาการโก่งตัว ของเปลือกเรือเฉพาะบริเวณห้องใบจักร VSP อันเกิดจากการสั่น สะเทือนด้วยความถี่ดังกล่าว การมองภาพเรือทั้งลำเคลื่อนที่ขึ้นลงไป ตามแรงของคลื่นที่มาปะทะ ดังกล่าวข้างต้นจะถูกตัดออก โดยจะถือว่า แกนอ้างอิง (Inertial reference frame) อยู่ติดกับจุดศูนย์กลางมวลเรือ แรงต่างๆ ที่มากระทำต่อเปลือกเรือบริเวณที่พิจารณา ให้เกิดการโก่งตัว บิดไปมา (สั้นสะเทือน) จะอ้างอิงกับจุดศูนย์กลางมวลเรือ อีกประการ หนึ่งจะตั้งข้อสมมุติฐานว่าขอบของแบบจำลองเปลือกเรือห้องใบจักร VSP ตรงที่ต่อกับผนังกั้นน้ำและดาดฟ้าไม่มีการยุบหด หรือยึดตัว หรือ แกว่งไปข้าง ๆ ขอบเหล่านั้น อยู่นิ่งกับที่ไม่มีความเร็วในทิศทางใด ๆ สัมพัทธ์กับจุดศูนย์กลางมวลเรือ และข้อสมมุติฐานประการสุดท้ายก็คือ มวลเรือมีขนาดใหญ่มากเทียบกับมวลของเปลือกเรือ การสั่นของเปลือก เรือซึ่งมี Amplitude เพียงเล็กน้อยจะไม่มีผลทำให้จุดศูนย์กลางมวลของ เรือเปลี่ยนแปลง

3. การจำลองเปลือกเรือบริเวณห้องใบจักร VSP

ห้องใบจักร VSP อยู่บริเวณท้ายเรือ ระหว่างผนังกั้นน้ำที่ 8 และ 9 มีระยะมิติต่างๆ ดังแสดงในรูปที่ 1 พื้นห้องใบจักรอยู่ต่ำว่าเส้น แนวน้ำ 0.8 เมตร โดยเฉลี่ย ใบจักร VSP ติดตั้งอยู่ในห้องนี้จำนวน 2 ชุดในลักษณะสมมาตรกับแนวกลางลำ จากลักษณะสมมาตรดังกล่าวจึง สามารถสร้างแบบจำลองเพียงซีกเดียว (กราบซ้าย)เพื่อให้แทนทั้งห้อง ได้ (ดูรูปที่ 6)

เปลือกเรือของ ร.ล.ลาดหญ้า เป็น Glass reinforced plastic (GRP) มีลักษณะเป็นชั้น Glass fiber และ Plastic resin ซ้อนสลับกัน ที่ ท้องเรือจะมีชั้น fiber glass 80 ชั้น ที่ transition ระหว่างพื้นกับผนัง 42 ชั้น และที่ผนัง 32 ชั้น

รูปที่ 1 รูปแปลนแสดงพื้นห้องใบจักร VSP

รูปที่ 2 ลักษณะการซ้อนกันของวัสดุ GRP บริเวณห้องใบจักร VSP

4. Boundary conditions

โครงสร้างเปลือกเรือของ ร.ล.ลาดหญ้า เป็นแบบ Monocoque ้คือเป็นชิ้นเดียวไม่มีกงทั้งตามขวางและตามยาว และเปลือกเรือจะไม่ยึด เชื่อมติดแน่น เป็นเนื้อเดียวกับผนังกั้นน้ำอย่างแน่นหนา ในกรณีนี้ผนัง กั้นน้ำจะยึดกับเปลือกเรือโดยเสียบลงไปบน stepped angle connection แล้วถูกปิดผนึกด้วยชั้น GRP 2-3 ชั้นดังในรูปที่ 3 ซึ่งน่าจะ ทำให้ element ของเปลือกเรือตรงรอยต่อกับผนังกั้นน้ำ สามารถหมน ตัวได้บ้างดั้งนั้นในการ Simulate แบบจำลองจะให้รอยต่อระหว่าง เปลือกเรือกับผนังกั้นน้ำ และดาดฟ้าเรือเป็นแบบ ยึดแน่น (Fixed : No translation, No rotation) และแบบอยู่นิ่งแต่หมุนตัวได้ (No translation) แล้วนำผลลัพธ์มาเปรียบเทียบกัน เส้นตรงแนวกึ่งกลางลำ ใช้ลักษณะ Boundary condition แบบเส้นสมมาตร (กำหนดได้จากคำ สั่งในโปรแกรม ANSYS)

รูปที่ 3 การต่อผนังกั้นน้ำกับเปลือกเรือ

5. Element type

การคำนวณแบบ finite element แบบจำลองจะถูกแบ่ง (Mesh) ออกเป็นส่วนย่อย (element) ชนิดของ element ที่ใช้แทนเปลือกเรือ จะใช้ shell 99 ของ ANSYS 5.4 ซึ่งมีรูปร่างลักษณะดังแสดงในรูปที่ 5

รูปที่ 4 แสดงการ Mesh และ Boundary conditions

รูปที่ 5 ลักษณะของ Shell 99 ที่ใช้กับแบบจำลอง [4]

6. แรงที่ทำให้เปลือกเรือโก่งตัว

ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ในสมมุติฐานเกี่ยวกับแบบจำลองการ พิจารณาแรงที่กระทำให้เปลือกเรือโก่งตัวจะอ้างอิงแนวขอบของเปลือก เรือที่เป็นรอยต่อกับผนังกั้นน้ำเป็นแกนอ้างอิง ซึ่งจะมีแรงที่ทำให้โก่งตัว 3 แรงตามที่แสดงในรูปที่ 6 คือ

และ*นิ* = ความเร่ง ซึ่งถ้าเขียนในรูปสมการ Matrices ของแต่ละ element จะได้

$$[M]\{\ddot{u}\} + [C]\{\dot{u}\} + [K]\{u\} = \{F^{*}\}$$
(2)

โดย m = มวลของวัตถุ, c = ค่าความหน่วงของระบบ, k = ค่า

โดย	[M]	=	Structural mass matrix,
	[C]	=	Structural damping matrix,
	[K]	=	Structural Stiffness matrix,
	$\{F^a\}$	=	เวคเตอร์ของแรงที่กระทำ,
	$\{u\}$	=	เวคเตอร์การขจัด,
	$\{\dot{u}\}$	=	เวคเตอร์ความเร็ว และ
	$\{\ddot{u}\}$	=	เวคเตอร์ความเร่ง

ซึ่งรูปร่างของ element ที่ใช้ (สามเหลี่ยม, สี่เหลี่ยม, ฯลฯ) จะมีผลต่อ structural mass matrix, [M] ผ่านทาง shape function กล่าวคือ

$$[M] = \int_{V} [N]^{T} \rho[N] dV \qquad (3)$$

รูปที่ 6 แรงที่ทำให้เปลือกเรือบริเวณห้องใบจักร VSP โก่งตัว

- แรงที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของเครื่องใบจักร, แรงกระแทก ของน้ำ จากการหมุนของใบจักร และแรงอื่น ๆ ที่มีขนาด เปลี่ยนไปมาเทียบกับเวลา รวมเป็นแรง F^H กระทำที่จุดศูนย์ ถ่วงของใบจักร ซึ่งทำให้เกิดความสั่นสะเทือนในแนวดิ่ง ที่จุด ตรวจวัดตรงขอบใบจักรมี Amplitude 0.3 มม. ที่ความถี่ 7.8 Hz แรง F^H นี้เป็นแรงแบบ Harmonic
- แรง F^S ที่เกิดจากน้ำหนักถ่วงของใบจักร VSP แรงนี้เป็นแรง แบบ static
- แรงจากแรงดันของน้ำ ซึ่งพื้นห้องใบจักรมีความลึกเฉลี่ยจาก ระดับผิวน้ำประมาณ 0.85 เมตร ดังนั้นแรงดันน้ำเฉลี่ยที่กระทำ ต่อพื้นห้องใบจักร (พื้นบริเวณที่ 1) จะมีค่าประมาณ 8,500 Pa แรงนี้สามารถประมาณได้ว่าเป็นแรงแบบ static (จะละเว้นการ พิจารณาแรงดันของน้ำที่ กระทำต่อพื้นที่บริเวณที่ 2 และ 3)

7. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

7.1 การหาค่าความเค้นบนแบบจำลอง อันเกิดจากการสั่น สะเทือน

สมการที่ใช้ในการคำนวณ Harmonic response ของแบบ จำลอง ใน ANSYS มาจากสมการการสั่นสะเทือนของ lumped mass คือ

ความยึดหยุ่นของโครงสร้าง, ϖ = ความเร็วเชิงมุมที่มากระทำ, F₀ = ขนาดของแรงกระทำสูงสุด, t = เวลา, u = การขจัด, \dot{u} = ความเร็ว

$$m\ddot{u} + c\dot{u} + ku = F_{o}\sin\omega t \tag{1}$$

โดย [N] เป็น shape function array ของ element ที่ประกอบ กันเป็น model นั้น ๆ, ความเครียด (strain) หาได้จากสมการ

$$\left\{ \mathcal{E}^{e^{t}} \right\} = \left[B \right] \left\{ u \right\} \tag{4}$$

โดยที่ {E^{el}} = เวคเตอร์ของความเครียดที่ทำให้เกิดความ เค้น, [B] = Strain-displacement matrix, {u} = nodal displacement vector ความเค้น (stress) หาได้จาก

$$\{\sigma\} = [D] \{ \mathcal{E}^{e'} \}$$
⁽⁵⁾

โดยที่ {σ} = เวคเตอร์ความเค้น, [D] = Elasticity matrix

7.2 Method of Superposition

ในกรณีที่ชิ้นวัสดุถูกกระทำโดยแรงหลายชนิด เช่น แรงแนว แกน, แรงโก่งงอ,แรงบิด, และหลายทิศทาง ความเค้นรวมที่เกิดขึ้น เมื่อ พิจารณาที่จุดหนึ่ง ๆ ในระนาบหนึ่งๆ ของชิ้นวัสดุนั้น จะเป็นผลรวม ของค่าความเค้นที่เกิดจากแรงย่อยแต่ละแรง ทั้งนี้ถ้าการเปลี่ยนรูปร่าง ของเนื้อวัสดุเนื่องจากแรงหนึ่งไม่มีผลกระทบกับขนาดของแรงอื่น และ การยึดหดตัวของวัสดุเนื่องจากแรงเหล่านั้นเป็นแบบเชิงเส้น [5]

เราจะใช้วิธีการนี้ ในการหาค่าความเค้นรวมสูงสุดที่เป็นไปได้ที่ เปลือกเรือห้องใบจักร VSP เนื่องจากไม่สามารถ ใช้แรงกระตุ้นที่เป็นทั้ง static และ harmonic รวมกันในเวลาเดียวกัน ในการคำนวณแบบ Harmonic analysis ของโปรแกรม ANSYS

7.3 Modal Analysis

Modal analysis เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่จะคำนวณค่าความถี่ ธรรมชาติ (Natural frequency) และรูปแบบการสั่นสะเทือน (Mode shape) ของโครงสร้าง ค่า Modal Parameters ของ Modal analysis ประกอบด้วย

- Modal frequency เป็นผลลัพธ์ของการวิเคราะห์สัญญาณใน time domain แล้วได้ผลลัพธ์เป็นกราฟประกอบด้วยยอด (Peak) หลาย ๆ ยอด ซึ่งแต่ละยอดคือผลจากปรากฏการณ์ Resonance ของแต่ ละความถี่ธรรมชาติ
- Modal damping คือค่าการลดหลั่นของการตอบสนอง (Response decay)
- Mode shape คือ รูปแบบการสั่นสะเทือน โดยเป็นผลมาจาก ปรากฏการณ์ Resonance ในย่านความถี่ที่เราสนใจ

8. การหาค่าความเค้นที่เปลือกเรือจากแรง static

ใบจักร VSP หนึ่งชุดมีน้ำหนักประมาณ 9,000 กิโลกรัม มีส่วน ที่จมลงในน้ำประมาณ 2 ลูกบาศก์เมตร เมื่อหักแรงลอยตัวแล้วเหลือน้ำ หนักถ่วงจากใบจักรประมาณ 7,000 กิโลกรัม กระทำที่จุดศูนย์ถ่วงของ ใบจักร แรงจะถูกส่งถ่ายมายังขอบฐานแท่นใบจักรที่เปลือกเรือโดยอาศัย element ที่เป็นข้อต่อ ได้ทำการคำนวณ 2 ครั้ง คือให้ boundary condition เป็นแบบ no translation ครั้งหนึ่ง และ Fix all อีกครั้งหนึ่ง ผลที่ได้สรุปอยู่ในตารางที่ 1 ตัวอย่างการกระจายตัว (distribution) ของ การโก่งตัว และ Von mises stress ในกรณี boundary condition เป็น แบบ no translation แสดงอยู่ในรูปที่ 7 และ 8

ตารางที่ 1 ผลการคำนวณ ผลของ static load ที่มีต่อเปลือกเรือ

Boundary condition	No translation	Fix all
Max. deflection (m)	0.00169	0.0008
Max. VM stress (MPa)	2.02	1.7
Max. Shear stres(MPa)	0.75	0.48

รูปที่ 7 การโก่งตัวของเปลือกเรือเนื่องจากความดันของน้ำและน้ำหนัก ถ่วงของใบจักร (B.C.= no translation)

รูปที่ 8 Von Mises stress distribution เนื่องจากความดันของน้ำและ น้ำหนักถ่วงของใบจักร (B.C.= no translation)

9. การหาค่าความเค้นที่เปลือกเรือจากแรง Harmonic

แรงส่วนใหญ่ที่กระต้นให้เปลือกเรือบริเวณห้องใบจักรทั้งหมด สั่นมีความน่าจะเป็นสูงว่ามาจากชุดใบจักร VSP จึงจะใส่แรงกระตุ้นเป็น ความเร็วเชิงมุมไปที่จุดศูนย์ถ่วงของใบจักร ซึ่งอยู่ในระนาบขอบบน ของแท่นใบจักรตรงกลาง วงกลมด้วยความถี่ 7.8 Hz ซึ่งจะถูกส่งผ่าน มายังขอบฐานแท่นใบจักรทาง element ที่เป็นข้อต่อ Amplitude ของ ความเร็วเชิงมุมจะถูกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้ค่าการโก่งตัวที่ขอบ แท่นใบจักร VSP ด้านหัวเรือประมาณ 0.3 มม. ตามที่คำนวณได้จาก การวัด หลังจากนั้น ค่า Bending และ Shear stress ที่ได้จะถูกตรวจ สอบ การคำนวณจะกระทำ 4 ครั้ง 2 ครั้งแรกจะให้ค่า Damping ของ ้วัสดุ GRP เท่ากับศูนย์ Boundary condition จะพิจารณาเป็นกรณีที่ ขอบแบบจำลองเป็นแบบ no translation และแบบยึดแน่น 2 ครั้งหลัง จะให้ค่า Damping ของวัสดุ GRP เท่ากับ 1.5 ผลลัพธ์จากการคำนวณ โดยโปรแกรมแสดงอยู่ในตารางที่ 2 และ 3 และรูปที่ 9 และ 10 จะแสดง ้ตัวอย่างผลได้รับการกรณีที่ค่า Boundary condition เป็นแบบ no translation

ตารางที่ 2 ผลของ Harmonicl load	ที่มีต่อเปลือกเรือ	damping = 0
---------------------------------	--------------------	-------------

Boundary condition	No translation	Fix all
Max. deflection(m)	0.000303	0.000543
Max. VM stress (MPa)	0.448	1.26
Max. Shear stress (MPa)	0.136	0.373
Excitation velocity(m/s)	0.73	2.0

ตารางที่ 3 ผลของ Harmonic load ที่มีต่อเปลือกเรือ damping =1.5

Boundary condition	No translation	Fix all
Max. deflection(m)	0.00146	0.00132
Max. VM stress (MPa)	1.93	3.23
Max. Shear stress (MPa)	0.496	0.690
Excitation velocity(m/s)	200	240

ANSYS 5.4

JUL 7 2003		
15:02:23		
NODAL SOLUTION		
STEP=1		
SUB =1		
FREC=7.8		
USUM (AVG)		
RSYS=0		
PowerGraphics		
EFACET=1		
AVRES=Mat		
DMX = 303E-03		
SMX = .303E-03		
0		
3378-04		
6748-04		
.101E-03		
1358-03		
1698-03		
2028-03		
.2368-03		
2708-03		
3038-03		

รูปที่ 9 แสดงการโก่งตัวของเปลือกเรือที่ B.C. เป็นแบบ no translation, damp = 0

รูปที่ 11 แสดง Von Mises stress ที่ B.C. เป็นแบบfix, damp = 0

10. การวิเคราะห์ผล

เมื่อนำผลที่ได้จากการคำนวณส่วนของ static load และ sinusoidal load มารวมกันจะได้ผลลัพธ์ดังในตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 ค่ามากที่สุดที่อาจเป็นไปได้ในกรณี damp = 0

Boundary condition	No translation	Fix all
Max. deflection(m)	0.001993	0.001343
Max. VM stress (MPa)	2.468	2.96
Max. Shear stress	0.886	0.853
(MPa)		

ตารางที่ 5 ค่ามากที่สุดที่อาจเป็นไปได้ในกรณี damp = 1.5

Boundary condition	No translation	Fix all
Max. deflection(m)	0.00315	0.00212
Max. VM stress (MPa)	3.95	4.93
Max. Shear stress	1.246	1.17
(MPa)		

จากการตรวจสอบรูปแสดง Von Mises stress distribution และ Shear stress distribution ทั้งจาก Static load และ Harmonic load พบว่ามีค่าสูงสุดบริเวณขอบฐานแท่นใบจักร ค่าที่เกิดจากการรวม ค่าสูงสุดที่เกิดจาก load ทั้ง 2 ประเภทจึงมีโอกาสเกิดขึ้นได้ ในบริเวณ ดังกล่าว

สรุปผลการคำนวณหาค่าความเค้นระหว่างคณะทำงานฯกับ บริษัท ฯ ได้ดังนี้

	VM Stress(Mpa)	Shear stres (Mpa)
Intermarine	2.1	ไม่แจ้ง
S.p.A.		
คณะทำงานฯ	4.93	1.246
ค่าที่ปลอดภัย	12.5*	2.25**
% (คณะฯ=100)	42.6	-

ตารางที่ 6 สรุปผลการเปรียบเทียบ

* ใช้ค่า ¼ Endurance limit (50 Mpa)

** ใช้ค่า ¼ Interlaminar shear strength (9 Mpa)

ค่าความเค้นสูงสุดที่ทางคณะทำงานคำนวณได้ และที่ทาง บริษัทคำนวณได้ต่ำกว่าค่า Endurance limit ของเปลือกเรือซึ่งแสดงว่า เปลือกเรือมีความปลอดภัย ไม่มีการแตกล่อนในการใช้งานแล่นไปตาม ผิวน้ำ ตามปกติการที่ค่าความเค้นตรงรอยต่อระหว่างเปลือกเรือ กับ ผนังกั้นน้ำของแบบจำลองที่ขอบเป็นประเภท no translation มีค่าต่ำ กว่าค่าที่คำนวณได้จากขอบที่เป็นประเภท fix (เปรียบเทียบรูปที่ 10 กับ รูปที่ 11) เป็นการแสดงความได้เปรียบของการสร้างเปลือกเรือเป็นแบบ monocoque ในกรณีที่เปลือกเรือต้องรับแรงสั่นสะเทือนสูง ๆ เพราะโดย ปกติบริเวณรอยต่อระหว่างเปลือกเรือกับผนังกั้นน้ำ (ที่เป็นแบบ Fix) เป็นจุดอ่อนที่มักจะเกิดการปริแตกขึ้นก่อนส่วนอื่นเสมอ เนื่องจากมีค่า Stress concentration สูง

จากการที่ต้องเพิ่ม Amplitudeการกระตุ้นเป็น 120-280 เท่าตัว (จากตารางที่ 2 และตารางที่ 3) เพื่อให้การสั่นสะเทือนเกิดขึ้นที่ขอบ แท่นใบจักรเท่าเดิมเมื่อเปลี่ยนค่า Damping ของเปลือกเรือจาก 0 เป็น 1.5 แสดงว่าค่า Damping ของวัสดุ GRP มีผลต่อ Amplitude ของการ สั่นสะเทือนเป็นอย่างมาก การเลือกใช้ค่า Damping ที่เหมาะสมสำหรับ วัสดุ GRP นี้เป็นปัญหาหนึ่งของคณะทำงานฯ เนื่องจากทางบริษัท ฯ ไม่ได้ให้ค่าไว้ ในทางทฤษฎีค่า Damping จะมีผลต่อ Amplitude ของ การสั่นสะเทือนเป็นอย่างมาก ถ้าความถี่ของการสั่นสะเทือนมีค่าใกล้ กับความถี่ธรรมชาติของวัตถุชิ้นนั้น ๆ ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้สามารถ ตรวจสอบได้จากผลการวิเคราะห์ หาความถี่ธรรมชาติของแบบจำลองนี้ ในหัวข้อถัดไป

11. การหาความถี่ธรรมชาติของแบบจำลอง

โปรแกรม ANSYS สามารถใช้หาความถี่ธรรมชาติของแบบ จำลองได้โดยใช้คำสั่งวิเคราะห์แบบ Modal Analysis โดยที่จะต้องใส่ ค่า คุณสมบัติของวัสดุคือค่าความหนาแน่น และค่า Young's modulus และจะต้องใส่ย่านความถี่ (Frequency range) ที่เราสนใจจะวิเคราะห์

จากการทดลองใส่ค่าต่าง ๆ ของวัสดุลงในโปรแกรมพบว่า ความถี่ธรรมชาติของแบบจำลอง mode ที่ 1, 2, 3 และ 4 เป็น 7.61, 67.87, 78.18 และ 82.89 Hz. ตามลำดับ โดยความถี่ธรรมชาติของ mode ที่ 1 นับว่าใกล้เคียงกับค่าความถี่ที่ตรวจวัดมาก Mode shape ที่ 1 มีรูปร่างเดียวกับการโก่งตัวของเปลือกเรือ เนื่องจากแรง Harmonic ดังในรูปที่ 9

12. สรุป

ค่าความเค้นที่คณะทำงานฯ คำนวณได้มากกว่าที่ทางบริษัท Intermarine S.p.A. คำนวณได้ประมาณ 1 เท่า ตัว เนื่องจาก ทางคณะ ทำงานฯ ได้นำผลของน้ำหนักใบจักรและแรงดันของน้ำที่กระทำต่อ เปลือกเรือเข้ามารวมด้วย ซึ่งจากการคำนวณพบว่า ค่าความเค้นที่เกิด จากแรง static และค่าความเค้นที่เกิดจากแรง harmonic มีขนาดใกล้ เคียงกัน ซึ่งตรงนี้ทางบริษัทฯ ไม่ได้นำมาคิด อย่างไรก็ตามจากผลการ คำนวณค่าความเค้นที่ได้นับว่าการสั่นสะเทือนของเปลือกเรืออยู่ใน เกณฑ์ที่ปลอดภัย

การสั่นสะเทือนที่ตรวจวัดได้ที่มี Amplitude สูงเมื่อเทียบกับ ความสั่นที่ความถี่อื่น ๆ น่าจะเกิดจากการที่ความถี่ของการสั่นสะเทือน นั้นอยู่ใกล้ค่าความถี่ธรรมชาติที่ 1 ของเปลือกเรือมาก

เปลือกเรือชนิดที่ไม่มีกงเรือและผนังกั้นน้ำเชื่อม ยึด ติดอย่าง แน่นหนาน่าจะเหมาะ สำหรับการรับแรงสั่นสะเทือนที่เกิดขึ้นได้ดี เนื่องจากค่าความเค้นที่เกิดขึ้นตรงตะเข็บรอยต่อกับผนังกั้นน้ำ จะมีค่า ความเด้นต่ำ

ค่า Damping ของวัสดุ GRP มีอิทธิพลต่อ Amplitude ของ การสั่นสะเทือนของเปลือกเรือมาก ควรมีการค้นคว้าหรือทดลองเพื่อให้ ได้ค่าที่ใกล้เคียงความเป็นจริงถ้าจะมีการวิจัยเกี่ยวกับการสั่นสะเทือน ของเปลือกเรือลำนี้ในขอบเขตที่กว้างออกไปในอนาคต

13. กิตติกรรมประกาศ

คณะทำงานฯ ขอขอบพระคุณ พล.ร.ต. ศ. วีรวัฒน์ วงษ์ดนตรี รอง จก.อร.ฝ่ายบริหาร และ พล.ร.ต. มนด์ชัย วิมุกตานนท์ ที่ได้ให้ คำแนะนำและกรุณาสนับสนุนคณะทำงานฯ ในการทำงานครั้งนี้

คณะทำงาน ฯ ขอขอบพระคุณ รศ. ดร. ปองวิทย์ ศิริโพซิ์ แห่งภาควิชาวิศวกรรมการบินและอวกาศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำใน การใช้งานโปรแกรม Finite Element Analysis "ANSYS 5.4"

เอกสารอ้างอิง

- [1] แผนกมาตรฐานและวิเคราะห์ กองควบคุมคุณภาพ อจปร. อร.," สรุปผลการตรวจวัดค่าการสั่นสะเทือนระบบขับเคลื่อนของ ร.ล. ลาดหญ้า", บันทึกข้อความ แผนกมาตรฐานและวิเคราะห์ฯ ที่ กห. 0520.5.5/279 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2542.
- [2] สมศักดิ์ แง่มแจ้ง, น.ท.," พลศาสตร์ทางเรือ" กองวิชาวิศวกรรม เครื่องกลเรือ ฝ่ายศึกษาโรงเรียนนายเรือ.หน้า 62
- [3] Intermarine S.p.A., "Technical report in response to deficiency report RTN code G 4/00", No. 072.A.100.002,16 March 2000.
- [4] Swanson Analysis System, Inc.," ANSYS User's Manual : Elements, Vol. III".
- [5] Boresi, Arthur P., Schmidt, Richard J., Sidebottom, Omar M.," Advanced Mechanics of Materials ", 5th Ed., John Wiley & Sons, Inc. USA, 1993. p.5